

Kompetencija poduzetništva - rezultati istraživanja

Iris Marušić
Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
Institut za društvena istraživanja

Elementi prezentacije

- O kompetenciji poduzetništva
- Poduzetništvo u hrvatskim osnovnim školama
- Preporuke

Što je kompetencija poduzetništva?

- *sposobnost pretvaranja ideja u konkretne akcije*

Osnovne komponente definicije prema europskom kompetencijskom okviru:

- uvoditi i podržavati *inovacije*
- pokazivati inicijativu i preuzimati *rizik*
- preuzimati *odgovornost* za vlastite postupke
- djelovati *proaktivno* i pozitivno reagirati na promjene
- postavljati ciljeve i ostvarivati ih
- djelovati *timski*
- biti *motiviran za uspjeh*

Obilježja poduzetne osobe su i...

- osjećaj kompetentnosti i osobne efikasnosti
- samopouzdanost i samopoštovanje
- kreativnost i originalnost
- tolerancija na neizvjesnost
- uvažavanje drugih, sposobnost razumijevanja drugih, empatija, socijalna inteligencija

Kakva bi trebala biti škola koja obrazuje za društvo znanja?

- Suvremena obrazovna politika - 3 najvažnije osobine koja škola treba poticati:
 - Fleksibilnost
 - Kreativnost
 - Preuzimanje rizika

- Upravo elementi koji čine poduzetničku kompetenciju!

Poduzetništvo u školi

- ❑ Osnovi problem uvođenja kompetencije poduzetništva u europske škole (EC, 2004):
 - Poduzetništvo se u obrazovanju shvaća u svom uskom značenju “pokretanja vlastitog posla”
 - Škole ne vide svoju ulogu u pripremi učenika za pokretanje vlastitog posla

- ❑ Temeljni nesporazum – **poduzetništvo** nije znanje o pokretanju vlastitog posla, već **kompetencija koja osobi omogućuje da uspješno vodi vlastiti život!**

Europska iskustva...

... poduzetništvo je osnovna kompetencija koja se ne poučava u okviru samo jednog predmeta ili jednog projekta

... univerzalna, međupredmetna tema koju treba uvoditi već od osnovnog obrazovanja

...međupredmetne teme u kurikulumima srednjih škola:

- Engleska: poduzetništvo
- Finska: aktivno građanstvo i poduzetništvo

Europska iskustva...

- ... primjer Škotske: nacionalna strategija za uvođenje poduzetništva u obrazovanje *Determined to succeed*

“Ima za cilj pomoći mladim ljudima u Škotskoj da razviju samopouzdanje i samosvijest, kao i želju da ostvare svoje ciljeve i u profesionalnom i u privatnom životu.”

Razvijenost kompetencije poduzetništva kod hrvatskih učenika

Posjeduju li naši osnovnoškolci poduzetnički duh?

Prema vlastitoj procjeni:

- otvoreni su prema novim iskustvima i promjenama;
- prilagodljivi su i spremni na suradnju i rad u timu;
- spremni su sami davati inicijativu za različite aktivnosti i motivirati druge...

Naši učenici...

- ❑ vole raditi uobičajene aktivnosti na nov način (82%)
- ❑ sudjelovati u aktivnostima u kojima nema jasnih pravila (67%)
- ❑ razvijati nove ideje i aktivnosti (85%)
- ❑ sudjelovati u puno različitih aktivnosti (65%)

....skloni inovativnosti, kreativnosti, otvoreni prema novome...

ALI

- nisu osobito spremni preuzimati rizik pri rješavanju različitih zadataka

...strah od neuspjeha!

Što je učenicima važno pri odabiru budućeg posla?

- učenici načelno cijene izazovne, dobro plaćene poslove u kojima će imati priliku surađivati s drugima
- ta je obilježja kao najvažnija odabralo **više od 75% učenika**

... spremni su se poduzetnički ponašati kod donošenja odluka o vlastitoj karijeri!

Kakva su znanja i iskustva učenika u području poduzetništva?

- velika većina učenika ne posjeduje ni osnovna znanja iz područja ekonomske pismenosti
- više od polovice učenika nije u školi imalo nikakvih iskustava s poduzetništvom
- nisu imali prilike susresti poduzetnika, posjetiti tvrtku, saznati nešto o tome kako se vodi posao

Pružaju li učitelji i nastavnici dovoljnu podršku razvoju kompetencije poduzetništva?

- metode poučavanja koje se koriste nisu djelotvorne i sustavna podrška razvoju kompetencije poduzetništva
- ... na primjer:
- većina učenika ne dobiva podršku da sami odabiru aktivnosti ili vršnjake s kojima će raditi, te ne mogu utjecati na donošenje odluka (otprilike 70% učenika)

Pružaju li učitelji i nastavnici dovoljnu podršku...

- većina (otprilike 70%) učenika ne dobiva dovoljno poticaja za predlaganje novih ideja, predlaganje novih rješenja problema ili za samoprocjene vlastitog rada
- nastavnici nedovoljno prilagođavaju nastavni proces potrebama i sposobnostima učenika (50% učenika), učenici rijetko imaju priliku postavljati pitanja (67%)

Stavovi o uvođenju kompetencije poduzetništva u osnovnoškolsko obrazovanje

- većina (76%) učitelja i nastavnika smatra da se kompetencija poduzetništva treba uvesti u hrvatske osnovne škole
- 48% nastavnika smatra da to treba napraviti kroz poticanje razvoja sklopa poduzetničkih osobina ličnosti kod učenika kao i kroz poučavanje osnova ekonomske pismenosti

-
- samo 8% učitelja smatra da treba isključivo poučavati ekonomsko znanje
 - 20% smatra da treba samo razvijati osobine ličnosti učenika

ALI

- oko 70% učitelja i nastavnika smatra da nisu dostatno osposobljeni za razvoj kompetencije poduzetništva

U zaključku....

- većina naših učenika posjeduje osobine koje im omogućuju da se razviju u **poduzetne** osobe
- učenici su se spremni ponašati poduzetnički i pri odabiru svog budućeg zanimanja
- nastavnici u našim osnovnim školama ne pružaju odgovarajuću podršku razvoju poduzetničkih osobina
- škole ne nude sustavno poduzetnička znanja i iskustva
- velika većina nastavnika pruža podršku uvođenju kompetencije poduzetništva u hrvatske osnovne škole
- većina nastavnika u ovom trenutku nije dovoljno osposobljena za poučavanje ove kompetencije

Specifične preporuke vezane uz uvođenje kompetencije poduzetništva

- Poticati razvoj poduzetničkih osobina ličnosti kod učenika: kreativnost, samopouzdanost, prilagodbu promjenama, inovativnost, spremnost za preuzimanje razumnih rizika
- Razvijati znanja i svijesti o profesionalnim i poduzetničkim mogućnostima
- Razvijati svijest o društveno odgovornom poduzetništvu
- Uključivati sadržaje vezanih uz osnovna ekonomska znanja
- Identificirati škole koje su primjer dobre prakse u razvoju poduzetništva te omogućiti prijenos dobrih iskustava drugim školama.

Što bi trebalo činiti obrazovanje za poduzetništvo...

- Graditi obrazovnu kulturu koja potiče inicijativu učenika i preuzimanje veće odgovornosti za vlastitu budućnost
- Povezivati škole s lokalnom i širom zajednicom, kao i s poslovnim sektorom i industrijom
- Razvijati projekte koji će omogućiti učenje poduzetničkih vještina
- Omogućiti učenicima, prepoznavanje i razumijevanje vlastitih talenata, sposobnosti i sklonosti
- Ponuditi učenicima upoznavanje mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje u lokalnoj zajednici

Preporuke vezane uz uvođenje kompetencijskog okvira

- Metode poučavanja koje potiču razvoj ključnih kompetencija i znanja o njihovoj konceptualnoj pozadini trebaju postati sastavni dio inicijalnog obrazovanja učitelja i nastavnika u Hrvatskoj
- Znanja, vještine i stavove vezane uz obje ispitivane kompetencije potrebno je ugraditi u *Nastavni plan i program*, **u sve predmete i u sve razrede**
- Nastavnicima ponuditi nekoliko posebnih tematskih programa vezanih uz te dvije kompetencije koje mogu uklopiti u svoje izvedbene planove